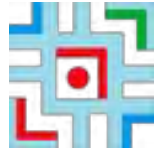

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції**

11-12 листопада 2021 року

Київ 2021

план заходів, що забезпечить раціональне використання та охорону даних ресурсів. Важливо зазначити, що оцінка виконується як кожного ресурсу зокрема, так й інтегрованого ресурсного комплексу громади.

Чому раціональне використання та охорона цих ресурсів є важливою? У першу чергу забезпечення раціонального використання та охорони природних ресурсів є прямою вимогою Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». З іншого боку з позицій сталості та стійкості як екосистем, так і громад у довгостроковій перспективі найефективнішим є саме раціональне використання ресурсів у трьох площинах, економічній екологічній та соціальній.

Висновки. Методологія розроблення програми раціонального використання та охорони ресурсів громади має всі передумови бути важливим науково-обґрунтованим документом, що визначає методи розроблення програм раціонального використання та охорони земель програми, а також формує їх структуру та зміст. Вона дозволить громадам формувати ефективні програми управління власними ресурсами, що сприятиме їх економічному розвитку, розвитку людського потенціалу та покращенню екологічного території громади.

Список використаних джерел

1. Дорош А.Й. Нові підходи до територіального планування в Україні з врахуванням децентралізаційних процесів та досвіду Австрії. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2016. № 3. С. 78-85. DOI: doi.org/10.31548/zemleustriy2016.03.078

2. Ресурс // Словник української мови: в 11 томах. — Том 8, 1977. — с. 515. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/resurs>

Деркульський Р.Ю.

к.е.н.

*Інститут землекористування НААН України
м. Київ, Україна*

ЩОДО АКТУАЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ТА ЗМІНИ МЕЖ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ І СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД У КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Починаючи з 1991 року чисельність сільського населення зменшилася на 2,5 млн. осіб, а кількість сільських населених пунктів - на 348 одиниць. Разом з тим кількість сільських рад збільшилася на 1067 одиниць [1].

Система місцевого самоврядування, яка ще недавно існувала в Україні не задовольняла потреб суспільства. Функціонування органів місцевого самоврядування у більшості територіальних громад не могло створити та

підтримати сприятливе життєве середовище, необхідне для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання населенню органами місцевого самоврядування, утвореними ними установами та організаціями високоякісних і доступних адміністративних, соціальних та інших послуг на відповідних територіях [1]. Фундаментальною проблемою функціонування органів місцевого самоврядування досі залишається відсутність встановлених меж для адміністративно-територіальних утворень, що тягне за собою цілий ряд проблем, які стосуються повноважень щодо розпорядження землями, їх раціонального використання, що виявляється у відстороненні місцевого самоврядування від вирішення питань у сфері земельних відносин, посиленні соціальної напруги серед сільського населення внаслідок відсутності повсюдності місцевого самоврядування.

Іншою актуальною проблемою постає перенесення нових (проектних) меж населених пунктів, запропонованих генеральними планами, коли виникає розбіжність проектної межі із існуючими межами земельних ділянок землевласників і землекористувачів, контурів угідь, що в подальшому буде впливати на раціональне використання земельних ресурсів та сталий розвиток територій. Такий прецедент породжує актуальність дослідження даної проблеми.

Наразі система місцевого самоврядування в Україні проходить через суттєві зміни, так 12 червня 2020 року Кабінет Міністрів України прийняв 24 розпорядження щодо визначення адміністративних центрів та затвердження територій громад областей. В результаті в країні створено 1469 територіальних громад (в т.ч. 31 тер. громад на непідконтрольній території в межах Донецької та Луганської областей) [2].

Встановлення меж територій громад, а також сільських населених пунктів, як зрештою й інших адміністративно-територіальних утворень є критично важливими елементами проведення децентралізації та її успішного завершення. Відсутність встановлених меж до схвалення Кабінетом Міністрів України Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади спричиняло цілий ряд проблем про які вже йшлося раніше, тепер питання встановлення та зміни меж територій сільських громад і сільських населених пунктів стали ще важливішими і нагальними.

Надання сільським територіальним громадам та сільським населеним пунктам права розпоряджатися земельними ресурсами в межах своєї території, об'єднувати свої майно та ресурси в рамках співробітництва територіальних громад для виконання спільних програм, забезпечення сталого розвитку, більш ефективного використання земельно-ресурсного потенціалу – є орієнтирами бажаного результату децентралізації, яка би відповідала принципам та положенням Європейської хартії місцевого самоврядування [3].

Встановлення та зміна меж територій сільських громад і сільських населених пунктів, потребує наукового обґрунтування як, інструмент стратегічного планування розвитку сталого землекористування, який якнайкраще забезпечить використання земель з урахуванням еколого-економічних вимог законодавства та досягнення цілей розвитку територій населених пунктів. Оскільки забезпечення виконання функцій землеустрою у сфері охорони земель, сталого розвитку, планування сталого землекористування, тощо, неможливе без наукового обґрунтування раціонального та ефективного використання земель.

Проекти землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад погоджуються сільськими, селищними, міськими радами суміжних територіальних громад і затверджуються сільською, селищною, міською радою, що представляє інтереси територіальної громади, межі території якої встановлюються [4], Проте, актуальною залишається проблема внесення межі населеного пункту до відомостей Державного земельного кадастру (далі – ДЗК). Оскільки з моменту погодження та затвердження межі населеного пункту продовжують реєструватися земельні ділянки виникає прецедент, коли нова межа починає перетинати земельні ділянки, які були відсутні на момент проектування та погодження межі населеного пункту. Відповідно кадастровий реєстратор може відмовити у внесенні межі населеного пункту до відомостей ДЗК (Рис. 1).

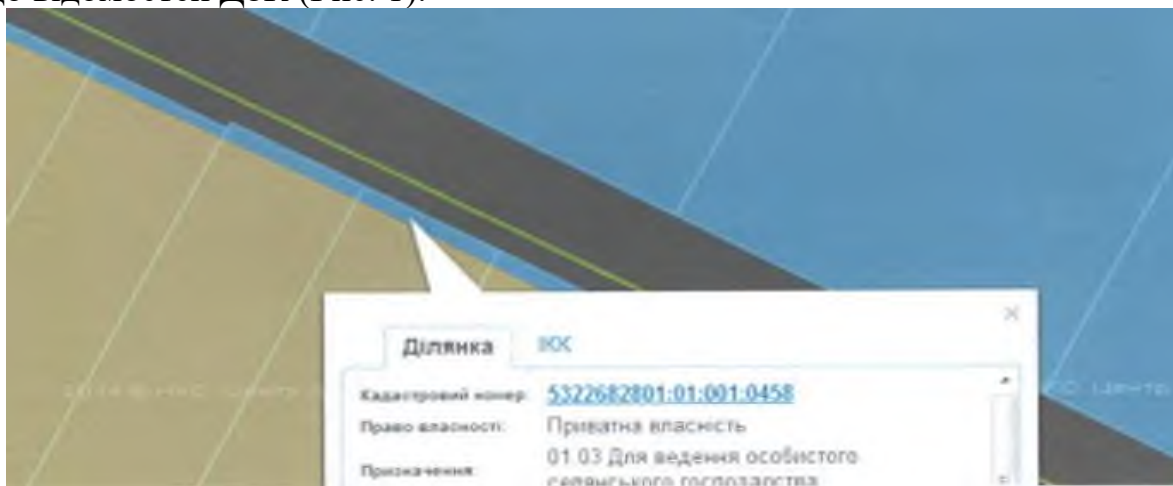

Рис. 1. Приклад перетинання сформованих земельних ділянок із проектною межею населеного пункту на Публічній кадастровій карті України
Сформовано за даними [5].

Такі ситуації призводять до того що жодна із суміжних сільських територіальних громад не має встановлених меж, що в свою чергу унеможливує досягнення цілей розвитку територій сільських територіальних громад та сільських населених пунктів – раціонального використання земель громад.

В зв'язку з чим, з метою раціонального використання земель та як превентивні заходи від постійного доопрацювання проектів землеустрою та відсутності інформації в Державному земельному кадастрі про межі сільських громад пропонується:

- попередня реєстрація (до затвердження сільською територіальною громадою чи сільською радою) на окремому шарі у Державному земельному кадастрі меж визначених проектами землеустрою та встановлення заборони на здійснення Державними кадастровими реєстраторами реєстраційних дій, щодо інших земельних ділянок, які перетинаються з проектною межею;
- задля уникнення практики виникнення договірних відносин, щодо розроблення документацій із землеустрою на земельні ділянки, які розміщені на межі (чи проектній межі) території сільських громад і сільських населених пунктів сертифікованих інженерів-землевпорядників слід законодавчо зобов'язати перевіряти наміри встановлення (зміни) меж сільської громади чи сільського населеного пункту.

Висновки. Проаналізувавши існуючі недоліки встановлення та зміни меж територій сільських громад і сільських населених пунктів запропоновані шляхи їх усунення. Враховуючи процеси децентралізації впродовж останніх років, накопичення попередніх помилок щодо механізмів встановлення та зміни меж територій сільських громад і сільських населених пунктів дана тематика потребує подальшого наукового дослідження та практичних пропозицій.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 1 квітня 2014 р. № 333-р, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>.
2. Офіційний портал «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/>
3. Європейська хартія місцевого самоврядування редакція від 16.11.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.
4. Земельний кодекс України №2768-III станом на 26.10.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
5. Публічна кадастрова карта України. Інформаційний портал оприлюднених відомостей Державного земельного кадастру. URL: <https://map.land.gov.ua/>